

Отже, адаптивна стратегія менеджменту освітнього процесу, як багатогранний і динамічний елемент у системі освіти, потребує впровадження комплексного підходу, стратегічного планування, гнучкої адаптації до змінених умов та постійного вдосконалення для підтримки високого рівня якості освіти.

Джерела

1. Яніцька, Л. В., Постернак, Н. О., & Білявський, С. М. (2025). Освітній менеджмент вибіркової компоненти «Патологічна біохімія». Академічні візії, (39), вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1598>. DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14635202>.
2. Школа компетентного викладача, Національний медичний університет імені О.О.Богомольця (2024). [online]. Available at: <https://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/kafedri/fakultet-pidvysshhennya-kvalifikatsiyi/shkola-kompetentnogo-vykladacha/>.
3. Obernikhina, N.V., Yanitska, L.V. and Posternak, N.O. (2023) Analysis of the results of the Unified State Qualification Exam Step 1 specialty "pediatrics" as a modernization of the educational process of higher medical institutions of Ukraine. [online]. Modern pediatrics. Ukraine, (6(134)), pp. 125–132. doi:10.15574/sp.2023.134.125.
4. Про схвалення стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, Офіційний вебпортал парламенту України (2022). [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80>.
5. Яніцька, Л., Постернак, Н., & Білявський, С. (2024). КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДИСЦИПЛІНИ «МОЛЕКУЛЯРНА БІОЛОГІЯ». Наука і техніка, (13(41)), 797–808. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13\(41\)-797-808](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13(41)-797-808)

Рубан Микола Миколайович

Кандидат медичних наук, доцент

ORCID: 0000-0003-0870-0450

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Гребенюк Дмитро Ігорович

Кандидат медичних наук, доцент

ORCID: 0000-0002-6760-7494

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА ВІЙНИ

Трансформація медичної освіти в умовах глобальних викликів останніх років яскраво демонструє адаптивність та стійкість української системи вищої освіти. Період пандемії COVID-19 та російська військова агресія створили унікальні умови для впровадження різних форматів дистанційного та змішаного навчання у медичних закладах вищої освіти, кожен з яких має свої особливості та відмінності.

Під час пандемії COVID-19 медичні заклади вищої освіти України здійснили повний перехід на дистанційне навчання, що характеризувалося повною відсутністю очного компонента. Основною платформою для навчання стали системи управління навчанням та відеоконференції. Студенти-медики були позбавлені можливості відпрацювання практичних навичок у клініках та лабораторіях, що не могло повною мірою компенсуватися використанням відеодемонстрацій. Це створило значний виклик для вивчення клінічних дисциплін, де практичний компонент є критично важливим. Викладачі розробляли інтерактивні кейси, використовували 3D-моделі анатомічних структур та створювали детальні відеоінструкції для демонстрації медичних маніпуляцій. Оцінювання знань відбувалося виключно онлайн, що вимагало розробки нових методів контролю та адаптації існуючих форматів іспитів, включаючи впровадження прокторингу та створення банків ситуаційних завдань.

Натомість, під час війни медичні заклади вищої освіти перейшли до змішаної форми навчання, яка має суттєві відмінності від суто дистанційного формату. По-перше, з'явилася можливість проведення очних практичних занять у безпечних регіонах країни, що дозволило частково відновити формування клінічного досвіду студентів. По-друге, навчальний процес став більш гнучким – заклади освіти отримали можливість оперативного змінювати формат навчання залежно від безпекової ситуації в регіоні.

Важливою особливістю воєнного часу стала необхідність врахування фактору безпеки при плануванні навчального процесу. Медичні заклади вищої освіти обладнали укриття, розробили протоколи дій під час повітряних тривог, а також впровадили асинхронні формати навчання для студентів, які можуть мати проблеми з доступом до інтернету через обстріли чи пошкодження інфраструктури. Часті повітряні тривоги, які можуть тривати від кількох хвилин до декількох годин, суттєво впливають на розклад занять та якість засвоєння матеріалу. Викладачі змушені адаптувати тривалість лекцій та практичних занять, враховуючи можливі перерви на укриття.

Змішане навчання воєнного часу також характеризується підвищеною увагою до психологічної підтримки студентів та викладачів. Якщо під час пандемії основний стрес був пов'язаний з адаптацією до

нового формату навчання та соціальною ізоляцією, то в умовах війни додалися проблеми, пов'язані з травматичним досвідом, переміщенням та постійною тривогою за безпеку.

Ще однією відмінністю стала зміна змісту навчання. Під час пандемії акцент робився на вивченні особливостей COVID-19 та протиепідемічних заходів, включаючи специфіку діагностики, лікування та профілактики коронавірусної інфекції. У воєнний час до програми додалися теми військово-польової медицини, особливостей надання допомоги при бойових травмах, організації медичної допомоги в умовах масових уражень. Студенти почали вивчати специфіку роботи з постраждалими від вибухів та вогнепальних поранень, особливості сортування поранених та організації евакуації. Важливим компонентом стало навчання навичкам надання екстреної медичної допомоги в умовах обмежених ресурсів.

Оцінювання знань у змішаному форматі стало більш комплексним. З'явилася можливість проведення очних іспитів та відпрацювань практичних навичок, хоча зберігається і дистанційний компонент для студентів, які не можуть бути присутніми особисто через безпекову ситуацію. Були розроблені гібридні формати оцінювання, які поєднують онлайн-тестування з практичними іспитами в симуляційних центрах. Важливим компонентом стала оцінка здатності студентів працювати в стресових умовах та приймати рішення в умовах обмеженого часу та ресурсів.

Досвід впровадження різних форматів навчання в екстремальних умовах демонструє, що змішана форма навчання воєнного часу виявилася більш гнучкою та адаптивною порівняно з суто дистанційним навчанням періоду пандемії. Вона дозволяє краще забезпечити формування практичних навичок майбутніх медиків, хоча і створює додаткові виклики з точки зору організації безпеки та логістики навчального процесу. Цей досвід також показав важливість розвитку резильєнтності освітньої системи та її здатності швидко адаптуватися до нових викликів, зберігаючи при цьому високу якість підготовки медичних фахівців.

Ткемаладзе Зоя Павлівна
ORCID: 0000-0003-3047-5229

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

КОЛИСКОВА ПІСНЯ ЯК ЗАСІБ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Українське сучасне суспільство переживає кризу освіти та виховання підростаючого покоління, коли порушуються традиції, губляться нитки, що зв'язують молодше і старше покоління. Втрата своїх коренів, відмова від народності веде до бездуховності, ослаблення емоційних механізмів, порушення мелодики і лексики рідної мови, а також до відходу від цивілізації. Тому на одне з перших місць в навчанні і вихованні грамотної, духовно багаті особистості, на ранньому етапі її розвитку, треба використовувати різноманітний за тематикою, змістом, композиції, характеру виконання дитячий музичний фольклор (колискові пісні, потішки). Більш детально зупинимось на одному з жанрів музичного фольклору – колискових піснях, найбільш доступних для розуміння дитиною, є одним з провідних засобів естетичного, духовного впливу на сприйняття особистості і виховання підростаючого покоління. Вони – також благодатний матеріал для формування і розвитку активного та пасивного словника дітей періоду раннього дитинства.

Коліскові пісні дозволяють повернутися обличчям до народної музики, починаючи з самого раннього віку, коли ще тільки закладаються основні поняття у дитини, формується мова, мислення, розвиваються здібності, вміння і навички. Освоюючи народну музичну мову в сім'ї, діти знайомляться з особливостями рідної мови, її красою і неповторністю. Коліскові пісні, вводячи дітей переддошкільного віку в соціальне оточення, захоплюють їх, підкорюють поетичним сприйняттям світу, силою художнього слова, багатством вигадки, різноманітністю образів, дивним переплетенням фантастичного і реального. Наприклад:

Ой ходить сон коло вікон, а дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти: «Де ми будем ночувати?»
«А де хата теплесенька, а дитина малесенька.
Туди піду ночувати і дитину колихати».
«А в нас хата теплесенька, а дитина малесенька.
Ходи до нас ночувати і дитину колихати».
(«Ой ходить сон»)

Пісні цього жанру, складені дорослими для дітей, показують виразність, мальовничість, смислову ємність художнього слова при відтворенні обставин, в яких проходить дія і яка оточує дійову особу. Народ